

Készítette: Breitner Péter

A REGIONÁLIS MŰHELYMUNKA TEMATIKÁJA

I. szakasz

Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának szakmai és módszertani megalapozása
TÁMOP-5.3.2-08/1-2008-0001

Összefogás Közalapítvány
FOGLAK projektiroda
1134 Budapest, Dózsa Gy. út 152.
telefon: (06-1) 238-95-28
Projektiroda: 1084 Budapest, Szentkirályi
u. 22-24., telefon: (06-) 789-62-77
E-mail cím: kmregio@foglakprojekt.hu
Honlap: www.foglakprojekt.hu

Tartalomjegyzék

A regionális műhelysorozat célja és szerepe.....	2
a regionális műhelysorozat két szakasza.....	3
i. Előkészítési szakasz.....	3
az előkészítési szakaszban a következő nagy témaköröket érintjük:	3
ii. 2009 elejétől – 2011 júniusáig (a pályázati programok lezárásáig)	5
a megvalósítási szakaszban (az előkészítési szakasz témái mellett) felsorakoznak a következő tervezett témák is:.....	6
a regionális műhelyek résztvevői	7
a regionális műhelyek megszervezése	8
az előkészítő szakasz regionális műhelyeinek témái és ütemezésük (a pontos ütemezés majd a pályázati kiírás, társadalmi egyeztetés és döntés időpontjaihoz igazodik.).....	9
a meghívott eladók	10

A regionális műhelysorozat célja és szerepe

A regionális műhelysorozat a TÁMOP 5.3.2. (FogLak) és a TÁMOP 5.3.3. (nyílt pályázati) programok metszéspontjában helyezkedik el. A havi rendszerességgel megtartott találkozók végig fogják kísérni a pályázatok előkészítésének és a nyertes programok magvalósításának mintegy három évét, és kulcsszerepet fognak játszani a lakhatási-foglalkoztatási programok lebonyolításának teljes időszaka alatt.

Tovább növeli a regionális műhelymunkával kapcsolatos felelősséget, hogy a TÁMOP programok mögött álló akcióterv a magyarországi hajléktalan-ellátás egészének átalakítását, a szakmai gondolkodásmód befolyásolását is célul tűzi ki, és mivel a műhelysorozat lesz a fő kommunikációs csatorna a pályázatokban résztvevő különböző szereplők között, a találkozók szemléletében ezeknek a rendszerfejlesztő, rendszer-átalakító gondolatoknak is meg kell jelenniük.

Ennek értelmében a regionális műhelysorozat témái között – a projektszintű tapasztalatok mellett – megjelennek a hajléktalanüggyel kapcsolatos nagyobb léptékű, szociálpolitikai elképzelések, stratégiák és azok lehetséges alkalmazási módjai is, hiszen a regionális műhelyeknek komoly szerepük van a hajléktalanügyi „nagypolitika” (pl. nemzeti hajléktalanügyi stratégia tervezetek) és az egyes lakhatási-foglalkoztatási projektek közös mederbe terelésében.

Ezen a helyen fontos kiemelnünk, hogy a regionális műhelysorozat egyfajta szakmai közösség kifejlődésének és működtetésének is keretet ad, amelyen keresztül „bele lehet szólni a közös dolgainkba”, „véleményezni” sőt „alakítani” is lehet a magyarországi hajléktalanügy fejlődési irányait. Ennek a funkciónak – a projektek hatékony működtetésén túl – elsősorban a hajléktalan-ellátás egyes szereplői közötti kapcsolatépítés, a közös szakmai értékek kialakításával és közös normák bevezetésével lehet megfelelni.

A regionális műhelysorozatnak van néhány „technikai” jellegű funkciója is: ilyenek az 5.3.3-mas pályázattal kapcsolatos értelmezési, technikai, elszámolási stb. szabályokkal kapcsolatos pályázói és finanszírozói álláspontok összehangolása, esetleg közös álláspontok kialakítása.

A regionális műhelysorozat két szakasza

I. ELŐKÉSZÍTÉSI SZAKASZ

2008. áprilistól – 2008. végéig (az 5.3.3.-mas pályázatokról való döntésig) ¹

Az **előkészítési** szakaszban a fő cél a pályázat iránt érdeklődő szervezetek segítése, támogatása abban, hogy minél jobb pályázatot tudjanak benyújtani, hogy a szervezetük „készen álljon” egy komplex lakhatási – foglalkoztatási program megvalósítására. Ebben a szakaszban olyan szakembereket, kollégákat kell meghívni a beszélgetésekre, akiknek már van tapasztalatuk hajléktalanok foglalkoztatásával, lakhatásával kapcsolatos programok lebonyolításában, EU-s pályázatok területén. Át kell tekinteni a hazai és külföldi hajléktalanügy lehetséges fejlesztési irányait és szó kell esnie arról is, hogy a résztvevő szervezetek a maguk sajátosságaival, lehetőségeivel, eddigi tapasztalataival hogyan vehetnek részt a lehető legsikeresebben a 2009. év elejére várható pályázaton.

Az előkészítési szakaszban a következő nagy témaköröket érintjük:

- **Európai Unió pályázati tapasztalatok**

A magyarországi hajléktalanellátó szervezetek többsége nem vett még részt Európai Unió pályázaton, ezért idegen (esetleg elriasztó) lehet számukra a TÁMOP pályázatok várhatóan szigorú dokumentációs, beszámoltatási és elszámoltatási rendszere. Éppen ezért szükséges beszélni erről a témáról és megismerni a pályázati rendszert, a szokásokat, fő szabályokat és egy-egy olyan programot, amely már „túlélte” egy Európai Unió pályázatot.

- **A hazai hajléktalanügy legfőbb fejlesztési irányai, Nemzeti Hajléktalanügyi Stratégia, „Nyitás az Utcára Program”, néhány külföldi példa**

A TÁMOP 5.3.3. sok hajléktalanellátó szervezet működését fogja egy új szakmai szemlélet irányába elmozdítani. Emellett, a programnak méreténél fogva a teljes magyarországi hajléktalanügyre is hatásai lesznek. Meg kell ragadni a lehetőséget, hogy ezek a rendszerfejlesztő hatások ne oltódhassanak ki, hanem hozzájáruljanak egy új, tudatos hajléktalanügyi politika megteremtéséhez.

Ehhez elengedhetetlenül szükséges, hogy a segítség frontvonalán dolgozó szervezetek, szociális segítők is megismerjék a lehetséges fejlődési irányokat, sőt hozzátegyék a maguk tapasztalatait is ehhez.

- **Szervezetfejlődés, szervezetfejlesztés, intézményi struktúra**

A TÁMOP 5.3.3. programok szemlélete (aktív, célzott kiútkeresés) megkíván bizonyos, a végrehajtó intézményeken belüli strukturális változásokat. (Ilyen például a referensi rendszer kiépítése. Lásd lejjebb.) Ez – mint minden változásvalószínűleg nem lesz könnyű és zökkenőmentes, azonban sok segítséget jelenthet különböző intézményi struktúrák, működésmódok megismerése, illetve később, a saját intézményi változásokkal óhatatlanul együtt járó nehézségek közös megbeszélése. Rendkívül fontos, hogy a pályázaton résztvevő szervezetek tagjai ne külső kényszerként, hanem hasznos fejlődésként éljék meg az (egyébként szükséges) változásokat.

- **A hajléktalan emberek foglalkoztatása, módszerek, projekt-tapasztalatok, jó gyakorlatok, tanulságos esetek**

- **A hajléktalan emberek lakhatási problémáinak leküzdése, módszerek, projekt-tapasztalatok, jó gyakorlatok, tanulságos esetek**

A hajléktalan emberekkel foglalkozó segítők eddig is kezelték lakhatási és foglalkoztatási problémákat több-kevesebb sikerrel, de ennek programszerű, intézményi szintű, normatív működtetése s legtöbb szervezet számára merőben új lesz. Éppen ezért a szervezeteknek már a pályázati anyaguk kialakulása előtt (és később is) találkozniuk kell minél több ilyen irányú tapasztalattal, hogy benyomásokot szerezhessenek a programok buktatóiról, megismerjenek korábban már bevált gyakorlatokat.

- **Integrált szociális munka: egyéni esetkezelés, csoportmunka és közösségi szociális munka, tanulságos esetek**

¹ A pályázatokról való döntés időpontja a tematika készülésekor még bizonytalan. A tematika időbeli

Az egyéni esetkezelés és a szociális segítség többi „hagyományos” formája minden lakhatási-foglalkoztatási programnak alapja lesz, sőt ezek mellé még felsorakozhatnak újabb, kevésbé elterjedt módszerek is (például különböző aktivitást erősítő csoportos, vagy egyéni foglalkozások). Igazán ezekben a segítői technikákban rejlik a programok sikere vagy kudarca. Fontos, hogy a regionális műhelyek résztvevői minél több módszert, technikát, tapasztalatot ismerjenek meg. (Ezeknek komoly hányadát várhatóan egymásnak fogják elmondani.)

- **Az 5.3.3. pályázati kiírásban szereplő szakmai, dokumentációs és egyéb követelmények közös értelmezése, illetve a pályázni kívánó szervezetek tervezett szolgáltatásai**

- A pályázat céljai, célrendszerei
- A pályázat foglalkoztatási és lakhatási szolgáltatásai
- Indikátorok és értelmezésük
- Horizontális elvek
- Az eredmények fenntarthatósága
- Különböző pályázat-előkészítő szakmai anyagok véleményezése

Ez a téma értelemszerűen az előkészítési szakasz végén kerül terítékre. A pályázat kiírása utáni társadalmi egyeztetésben a regionális műhelyeknek kiemelkedően fontos szerepük lesz. Ebben az időszakban különös jelentőséget kap a szakmai-közösségi működésmód. Az előkészítő szakasz tanulságai alapján szakmai anyagokat készítenek, véleményeznek, illetve azokkal kapcsolatban javaslatokat fogalmaznak meg.

II. 2009 elejétől – 2011 júniusáig (a pályázati programok lezárásáig)

A **megvalósítási** időszakban a regionális műhelyek már a pályázat nyerteseit támogatják abban, hogy foglalkoztatási-lakhatási programjaik lebonyolítása minél olajozottabb, probléma-mentesebb és sikeresebb legyen. A tematika sokkal kevésbé kötött, mint az előkészítő szakaszban. A megvalósítási szakaszban inkább már a lakhatási-foglalkoztatási programokat végrehajtó szervezetek és programjaik lesznek a központban. A témák és meghívott szakemberek aktuális megválasztásával reagálunk majd az adott programok, menet közben felmerülő különböző konkrét nehézségeire.

A résztvevő szervezeteket és azok működési sajátosságait ma még természetesen nem ismerhetjük, éppen ezért azt tervezzük, hogy a tematikát rugalmasan alakítjuk, és a

különböző témák belső arányait a menet közben felmerülő valós igényekkel szinkronizáljuk. Ez a módszer alkalmas arra, hogy az – egyelőre nem ismert – speciális szervezeti, működési sajátosságokra is folyamatosan reagáljunk. Várhatóan így leszünk képesek megfelelni a regionális műhelyek **szolgáltató jellegű** feladatainak.

A megvalósítási szakaszban (az előkészítési szakasz témái mellett) felsorakoznak a következő tervezett témák is:

- Egy-egy résztvevő szervezet futó programjának bemutatása, a felmerült kérdések megvitatása
- Egy-egy – a programban esetkezelést végző – szociális munkás meghívása esetismertetésre, majd esetmegbeszélés

A regionális műhelysorozatnak a megvalósítási szakaszban –egyebek mellett – az intézményközi team-gyűlés szerepkört is be kell töltenie. Ezen belül is különösen fontos, hogy minél több, „éppen futó” esetet ismerjenek meg a résztvevők egymás praxisából. A különböző segítő programok finom működései, valóságos hatásai, a célok teljesülése az egyes esetek szintjén, azok példáiból ismerhető meg a leghatékonyabban. Ezért a regionális műhelysorozaton minél gyakrabban érdemes közösen megbeszélni egy-egy tanulságos esetet.

- Egy-egy témában megjelenő új koncepció, szakirodalom ismertetése, megvitatása
- A foglalkoztatás társadalmi –jogi környezete
- Lakhatási formák, lakásügy, jogi környezete, piaci viszonyok
- A program végrehajtása közben számtalan olyan nehézség merülhet fel, amely új, előre nem meghatározható témák körüljárását teheti szükségessé. Ezek a témák, a már működő programok és azok közös, csoportos nyomon követése során kerülnek majd felszínre. A regionális műhelyek egy része várhatóan „team-szerű” csoportmegbeszéléseket fog majd jelenteni.

A regionális műhelyek résztvevői

Az **előkészítési szakaszban** a regionális műhelyek teljesen nyitottak, azokra minden érdeklődő szervezet képviselői eljárhatnak, hiszen ez a fórum arra is szolgál, hogy a szervezetek alapvető

információkat, ismereteket

kapjanak ahhoz, hogy

eldöntsék: részt kívánnak-e

venni a pályázaton. Emellett

viszont törekedni kell arra is,

hogy lehetőleg már a

műhelysorozat legelejétől

állandó legyen a szervezeti és

személyi részvétel azok körében,

akik tervezik a pályázat

benyújtását, sőt, hogy ezek az

állandó jelenlévők a majdani

foglalkoztatási – lakhatási

referensek legyenek (ld. A

keretes részt). Az állandó

személyek részvételére irányuló

követelménynek más okai is

vannak: egyrészt így könnyebb

Foglalkoztatási és lakhatási referensi rendszer

A pályázat megvalósításának időszakában a programokat végrehajtó szervezeteknek foglalkoztatási és lakhatási referensi rendszert kell kialakítaniuk.

A referensi rendszer egyfajta szervezeten belüli szakosodást, feladatmegosztást jelent. A stáboknak ki kell állítaniuk tagjaik közül a foglalkoztatási és lakhatási ügyekért felelős referenseket, akiknek az ezzel kapcsolatos ügyek, eljárások, szabályok és más ilyen irányú helyi és általános ismeretek szakértőjévé kell válniuk. A programokban részt vevő hajléktalan emberek, és az esetkezelést végző szociális munkások fordulhatnak a referensekhez tanácsokért, ötletekért, információkért, segítségért.

A foglalkoztatási-lakhatási referensek állandó főszereplői lesznek a regionális műhelyeknek. Segítséget kapnak majd a csoport résztvevőitől és a meghívott szakemberektől ahhoz, hogy ezt az újszerű, és nem is könnyű feladatot sikerrel teljesíthessék. A foglalkoztatási –lakhatási referensi rendszer megszervezését már a pályázatbeadás előtt el kell kezdeniük azoknak a szervezeteknek, akik pályázni kívánnak.

a tematika egyes elemeit egymásra építeni, kialakul egy működő, összeszokott szakmai közösség. Másrészt a TÁMOP 5.3.2. – Foglak projekt és ezen keresztül a Regionális műhelyvezetők kötelezettséget vállaltak arra, hogy a regionális műhelyeken bizonyos állandó résztvevői minimumlétszámot garantálnak. A műhelyeken való részvételre országos (tehát mind a 7 regionális műhely résztvevői létszámára együttesen értendő) indikátorunk van: ennek értelmében legalább 60 fő állandó résztvevő szükséges, akiknek legalább a találkozó 60%-án kell jelen lenniük.

A **végrehajtási** szakaszban is nyitottak a regionális műhelyek minden érdeklődő előtt, de ekkor már a pályázaton nyertes szervezetek foglalkoztatási-lakhatási referenseinek részvétele kötelező lesz.

A regionális műhelyek megszervezése

Minden találkozóra az adott témában jártas, felkészült szakembert kell meghívni, aki a regionális koordinátor instrukciói szerint előadást tart, majd részt vesz az ezt követő beszélgetésen. Egy-egy regionális műhely a beszélgetéssel együtt 3*45 percre tart.

A regionális műhelyeket a jelenlévők interaktív részvételére építve kell megszervezni. Fontos, hogy a meghívott előadó mondandójához kapcsolódóan érdemi beszélgetés is kialakuljon. Éppen ezért a szervezésnek, a találkozók hangulatának is elő kell segítenie a résztvevői megnyilvánulásokat, kérdéseket, hozzászólásokat. Érdemes kerülni a frontális oktatási helyzetre emlékeztető teremrendezést, helyette inkább a „körbeülős” térhasználatot célszerű alkalmazni.

A regionális koordinátornak minden találkozón aktívan jelen kell lennie és a „házigazda”, a „beszélgetésvezető”, a „moderátor” szerepéből elősegíteni a beszélgetéseket. A meghívott szakértők felkérésekor célszerű tisztázni, hogy mennyi idő van az előadásra, és mennyit szeretnének „elkülöníteni” beszélgetésre, kérdésekre. Akár a fele – fele időgazdálkodás is elképzelhető, de ezeket az arányokat már természetesen a helyi közösség és a téma határozza meg.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a beszélgetési szakasz megtervezése nélkül nehezen, vagy egyáltalán nem alakul ki érdemi kommunikáció, ezért szükséges tudatosan elkülöníteni időt erre. A regionális koordinátornak pedig előre készülnie is kell néhány „beszélgetés-beindító” kérdéssel, felvetéssel, ötlettel.

Minden találkozóról jelenléti ívet (1. sz. melléklet) és részletes jegyzőkönyvet kell vezetni, amelyből olyan emlékeztetőt (2. sz. melléklet) lehet készíteni, hogy minden (akár egy, a műhelyekre nem járó, „külső”) érdeklődő érdemi információhoz juthasson az adott találkozó témájával kapcsolatban. Az emlékeztetőket, nem csak az aktuális gyűlésen jelenlévőkhöz kell eljuttatni, hanem szélesebb érdeklődői kör számára is hozzáférhetővé kell tenni.

A beszélgetésvezetői és jegyzőkönyvvezetői feladat nehezen látható el együttesen, ezért a regionális koordinátornak célszerű valakit megbízni a jegyzőkönyv vezetésével, de a résztvevők beleegyezésével magnófelvétel is készíthető.

A regionális műhelysorozatot be kell nyújtani akkreditációra az *országos szociális és gyermekvédelmi továbbképzési rendszerbe* (közismertebb nevén: „pontrendszeres képzések rendszere”). Ez erősítheti a részvételi szándékot.

(Ennek határideje 2007-ben október 15. volt.)

Az előkészítő szakasz regionális műhelyeinek témái és ütemezésük (A pontos ütemezés majd a pályázati kiírás, társadalmi egyeztetés és döntés időpontjaihoz igazodik.)

	DÁTUM	TÉMA	LEHETSÉGES ELŐADÓ
ELŐKÉSZÍTÉSI SZAKASZ	2008. április	A TÁMOP 5.3.2 és a TÁMOP 5.3.3. projekt megismerése, a különböző szereplők egymáshoz való viszonya	Lehetőleg a regionális koordinátor, vagy más, a TÁMOP 5.3.2. projektben résztvevő szakember
	2008. május	Az EU pályázati rendszere és a gyakorlati tapasztalatok, TÁMOP programok, akcióterv	Hajléktalanügyben járatos pályázati szakember, vagy már lefutott nagyobb szabású EU pályázat programvezetője, akinek van jártassága a hajléktalan-ellátásban és az EU-s pályázatokban egyaránt.
	2008. június	A magyarországi hajléktalanügy lehetséges fejlesztési irányai, Nemzeti Hajléktalanügyi Stratégia, regionális és helyi stratégiák, célok és a TÁMOP 5.3.3.	Olyan szakember, aki szakirodalmi és gyakorlati szinten egyaránt tisztában van a magyar jelen és közelmúlt hajléktalanellátó-rendszerének sajátosságaival, annak problémáival, lehetséges fejlesztési irányjaival.
	2008. július	<i>SZÜNET</i>	
	2008. augusztus	<i>SZÜNET</i>	
	2008. szeptember	A hajléktalan emberek foglalkoztatása, módszerek, projekt-tapasztalatok, jó gyakorlatok, tanulságos esetek. Szervezetfejlődési, szervezetfejlesztési tanulságok.	Olyan szakember, akinek projekt-tapasztalata van hajléktalan emberek foglalkoztatásával kapcsolatban. (EU-s projekt tapasztalat előnyös.)
	2008. október	A hajléktalan emberek lakhatási problémáinak leküzdése, módszerek, projekt-tapasztalatok, jó gyakorlatok, tanulságos esetek. Szervezetfejlődési, szervezetfejlesztési tanulságok.	Olyan szakember, akinek projekt-tapasztalata van hajléktalan emberek lakhatási problémáinak megoldásával kapcsolatban. (EU-s projekt tapasztalat előnyös.)

	2008. november	Az 5.3.3. pályázati kiírás tervezetének megismerése, értelmezése, esetleges javaslatok közös megfogalmazása	Célszerű a pályázatot szervező kompetens képviselőjét meghívni.
	2008. december	Az 5.3.3. pályázati kiírás tervezetének megismerése, értelmezése, esetleges javaslatok közös megfogalmazása	Célszerű a pályázatot szervező kompetens képviselőjét meghívni.
	2009. január	A hajléktalan emberek lakhatási és foglalkoztatási programjaival kapcsolatos külföldi tapasztalatok, mi valósítható meg, emelhető át ezekből saját hasznosításra	Olyan szakember, aki elméleti és gyakorlati szinten tanulmányozta néhány (lehetőleg) nyugat-európai ország hajléktalan-ellátását (A többféle információ érdekében több ilyen szakember is meghívható!)
VÉGREHAJTÁSI SZAKASZ	2009. február – 2011. július	<i>A tematika később készül el.</i>	

A meghívott eladók

A regionális műhelysorozatnak az előkészítési szakaszban fő célja, hogy olyan információkat, ismereteket szolgáltatasson a TÁMOP 5.3.3. pályázat iránt érdeklődőknek, amelyek elősegítik, megkönnyítik a sikeres részvételt. Éppen ezért a regionális műhelyek témáit a lehető leggyakorlatiasabb módon érdemes megközelíteni. A meghívott előadók olyan szakemberek legyenek, akik igazán (és nem csak elvont, elméleti módon) kompetensek a rájuk bízott témakörökben.

Egyes témák esetében, a többféle információ érdekében, célszerű lehet több előadó meghívása is. Ilyenek lehetnek például a „külföldi tapasztalatok”, vagy a „lakhatási-foglalkoztatási projekt tapasztalatok” témakörök.

1. sz. melléklet**Jelenléti ív**
a -án megtartott
regionális szakmai műhelyről**Helyszín:****Előadók:****Téma:**

név	intézmény	beosztás	elérhetőség	aláírás

2. sz. melléklet

Emlékeztető a -án megtartott regionális szakmai műhelyről

Helyszín:
Előadók:
Téma:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.